

cujus honoris, vel auctoritatis, aut alia similitudine, in conscientia non erit professus. Quod censeo verum, quia ad valorem voti, aut professionis non satis est non habere animum contrarium, sed oportet habere animum positivum profitendi, ut in principio de voto diximus, et constat de quocumque alio contractu humano. Potest autem hic casus contingere vel ex ignorantia, vel ex inadvertentia. Primum affirmat Navarrus supra, et est antiqua sententia, ut supra retuli, quia talis ignorantia licet non causet positivum involuntarium, causat nihilominus non voluntarium, quod satis est ad impediendam professionem, ut dixi. Et eadem ratio est de totali inadvertentia, quia hæc etiam excludit positivum consensum, nemo enim potest velle id de quo non cogitat. Hoc autem procedit de totali inadvertentia, atque adeo de carentia voluntatis formalis et virtualis; nam si præcessit advertentia sufficiens, et intentio profitendi, quæ postea virtualiter movet, illa sufficiet, ut constat ex doctrina communi de similibus actibus moralibus, quam latius tractavi in 3 tom. tertiæ partis. Potest autem quispiam interrogare quanta distinctio habitus nunc requiratur ad hunc modum professionis tacitæ, an, scilicet, requiratur patens distinctio, vel sufficiat occulta per aliquam benedictionem. Sed in hoc jus etiam antiquum manet integrum, et ideo juxta superius dicta quælibet distinctio sufficiet, etiam occulta, dummodo ipsi profitenti et admittentibus in individuo nota sit, quia si ignoraretur, illa ignorantia excluderet necessarium consensum, juxta proxime dicta.

4. *Dubitatio, quando debeat inchoare, et finire hic annus. — Resolutio vera.* — Probatur eadem pars de alio genere professionis tacitæ; nam si quis per integrum annum probationis gestet habitum religionis indistinctum patenter, et alioquin habeat ætatem a Concilio Tridentino requisitam, tacitam professionem faciet, eodem modo quo antea, quia pro eo casu nihil innovatum est a Concilio, quod Navar. supra, et cons. 9, De his quæ vi, et sæpe in consiliis de Regularibus tanquam manifestum supponit, et omnes viri docti ita sentiunt, et est satis evidens ex dictis. Unde fit præter ætatem cæteras conditiones esse nunc necessarias ad hunc modum professionis, quæ antea erant. Solum potest dubitari an sit nunc necessarium, ut talis habitus deferatur per integrum annum inchoandum post expletum decimum sextum, ita ut professio

non censeatur facta usque ad decimum septimum. Nihilominus oppositum suadet, quia cavenda est correctio jurium, quoad fieri possit: ergo in quo jus antiquum non derogatur expresse per novum, sed potest optime cum illo conciliari, suam vim retinet; at vero Concilium solum requisivit decimum sextum annum ætatis ad professionis valorem; ergo, cum indistincte loquatur, omnem professionem comprehendit; et cum de sola illa loquatur, et non de probatione, nec de susceptione, aut gestatione habitus ad professionem tacitam necessaria, non est ad illam extendendum. Satis ergo erit, quod habitus deferatur toto anno decimo sexto ætatis; nam ille est etiam nunc annus ultra pubertatem, quoad hunc effectum, solumque ad valorem professionis dilata est pubertas usque ad decimum sextum annum ætatis ex vi illius decreti. Atque ita hanc partem sustinet Navar., lib. 3 Consil., tit. de Regular., cons. 30, alias 20, n. 1. Atque hæc posterior pars probabilis mihi aliquando visa est; postea vero legi inter declarationes congregationis Cardinalium quamdam, in qua prior pars expresse tradebatur, declarando Concilium Tridentinum in hac parte cum proportionem correxisse caput primum de Regularibus, in sexto, et annum hunc inchoandum esse post decimum sextum annum ætatis expletum, ut in illo possit professio tacita fieri; et ratio reddi potest juxta superius dicta, quia illa professio censeatur fieri quasi successive per discursum totius illius anni; et ideo oportet totum transigi in ætate apta ad profitendum secundum jura, qualis nunc est ætas sexdecim annorum.

5. *Ostenditur non sufficere ad tacitam professionem gestatio habitus proprii et distincti novitiorum.* — Probatur tandem et explicatur posterior pars assertionis negativa, quia cum solo habitu proprio, et omnino distincto novitiorum, quidquid aliud ei adjungatur, etiam post expletum annum probationis, et decimum sextum ætatis, non fit tacita professio, id est, quamvis exercean- tur actus professorum post illum annum probationis cum solo illo habitu; vel etiam si præcesserit simplex votum religionis, vel quodcumque propositum mutandi vitam, non sufficit ad tacitam professionem. Nam supra ostensum est, hæc ante Concilium non fuisse sufficientia signa professionis tacitæ, sive intra annum probationis, sive post illum exhiberentur; ergo neque modo esse possunt. Patet consequentia, quia sicut professio tacita non

est ablata per Concilium Tridentinum, ita neque fuit ampliata. Nec refert quod professio expressa substantialiter et valide fieri potest sine habitu professorum, quia in illa intercedit aliud proprium ac per se sufficiens signum professionis, secluso habitu; in professione autem tacita, quasi proprium signum ejus a jure designatum est habitus professorum tali et tali tempore gestatus. Unde etiam fit ut expressa professio sine habitu etiam Novitiorum, seu totius religionis fieri aliquando possit; tacita vero minime ex omnium sententia. Atque ita ad hanc partem declarandam et confirmandam applicanda sunt multa ex his, quæ de tempore ante Concilium Tridentinum diximus.

CAPUT XXI.

QUOS EFFECTUS HABEAT TACITA PROFESSIO, ET QUOMODO IN HOC DIFFERAT AB EXPRESSA.

1. *Corollarium primum: ad professionem tacitam requiruntur omnes conditiones quæ ad expressam necessariae sunt.* — Supponendum est professionem tacitam esse veram et substantialem professionem, atque adeo constituere hominem vere ac proprie religiosum, et tribus votis solemnibus obligatum, et expresse colligitur ex cap. unic. de Voto, in 6, ubi dicitur per talem professionem fieri personam inhabilem ad subsequens matrimonium, et ex Extravag. *Antiquæ* Joannis XXII, de Voto, ubi dicitur per talem professionem dissolvi matrimonium ratum non consummatum, qui duo effectus simul sumpti conferunt certum et infallibile indicium veræ ac substantialis professionis. Ex quo principio inferunt Doctores omnes locis citatis in præcedentibus, conditiones omnes requisitas ad expressam professionem, requiri ad tacitam, excepta sola expressa vel tacita significatione in signo externo, nam in hac sola earum differentia consistit: ut, verbi gratia, in utraque requiritur eadem probatio, eadem libertas et concursus utriusque partis, et reliqua, quæ supra de expressa professione dicta sunt. Ratio est, quia illa omnia non requiruntur in professione expressa, propter specialem modum quem habet in signo exteriori, sed propter vinculum, et quasi contractum per eam perficiendum ac constituendum, in quo eadem ratio est de professione tacita. Quapropter de his omnibus conditionibus nihil hic addendum occurrit, sed applicanda sunt omnia quæ de expressa professione dicta sunt, et quæ in

præcedenti capite insinuata, juxta cap. *Constitutionem*, de Regularibus, in sexto. Posset hic addi limitatio quam in sequenti puncto declaravimus; nam hodie quoad præsens punctum non est necessarium.

2. *Corollarium secundum: professio tacita habet omnes effectus quos expressa.* — Ex eodem ergo principio infero secundo, habere professionem tacitam omnes effectus quos habet expressa, his tantum exceptis qui in jure fuerint declarati. Ratio generalis est, quia causa ejusdem rationis habet eosdem effectus, nisi fuerit impedita; professio autem tacita substantialiter est ejusdem rationis, et ex se non est impedita, quominus habere possit omnes dictos effectus, quia illi non sequuntur ratione signi expressi vel taciti, sed ratione substantialis vinculi et status. Item, quia vel illi effectus sunt de jure naturali, et sic sequuntur intrinsece ex traditione et voto, quæ sunt ejusdem rationis in professione tacita, vel effectus sunt de jure positivo, et sic ubi jus non excipit, sed de professione loquitur, effectus communes sunt utrique professioni. Seclusa ergo juris limitatione, nullum est principium ad negandum aliquem effectum professionis tacitæ qui conveniat expressæ. At vero jus ipsum, cum ab illo pendeant multi ex his effectibus, recte potest in hoc limitationem adhibere, et aliquem effectum excipere, seu tribuere professioni expressæ, et non tacitæ, ut per se constat.

3. *Prima exceptio et limitatio.* — Videndum ergo superest, an in jure inveniatur aliqua hujusmodi exceptio. Ad quod breviter respondeo duas exceptiones quoad hoc in jure inveniiri. Prior est valde notanda, quod professio tacita non omnino obligat hominem illi religioni, in qua professus est, sed religioni in genere, ita ut illi liberum sit ad aliam transire, etiam laxiorem; ita habetur ex cap. *Statuimus*, de Regularibus, et cap. *Consulti*, eod. tit.; clarius in cap. *Constitutionem*, eod. tit., in 6. Hæc autem juris declaratio nonnullas habet difficultates. Prima est, qui fieri possit ut aliquis, veram professionem faciens in aliqua religione, illi in particulari non obligetur? Nam qui profitetur, non tantum Deo vovet, sed et religioni se tradit, et obedire promittit; non promittit autem aut se tradit religioni in communi, sed huic in particulari; ergo illi obligatur. Minor patet, tum ex habitu quem assumit, quia significat incorporationem in tali religione, cui signo, moraliter loquendo, conformis est intentio profiten-

tis; tum etiam quia professio est quidam quasi contractus; contractus autem non fit cum homine in communi, sed cum hoc vel illo homine, et ita etiam professio non fit cum religione in communi, sed cum hac religione; ergo ad illam nascitur obligatio.

4. *Secunda difficultas.* — Hinc secundo difficile est dicere, liberum esse homini sic professo ad laxiorem religionem transire; nam hoc non pendet ex jure positivo, sed ex jure naturali ac divino, quo tenemur reddere Deo quæ promisimus, nec possumus illa in minora bona commutare; sed qui proficitur etiam tacite in tali religione, promittit Deo obedientiam, ac perpetuam vitam in illa religione; ergo non manet liber ut eam in laxiorem commutet. Item ille se tradidit et obligavit tali religioni in particulari; ergo privatur libertate transeundi ad aliam, nisi intuitu majoris perfectionis; non ergo potest ad laxiorem transire, nec jus humanum potuit hoc illi concedere, quia est contra divinum; et licet per dispensationem hoc concedi possit, tamen, ut illa valeat, requiritur specialis et sufficiens causa, et ideo non videtur posse concedi generali jure, quia non in omnibus talis causa invenitur.

5. *Tertia difficultas: an religio teneatur retinere et conservare sic tacite professum.* — Tertia difficultas est, an religio in qua aliquis tacite proficitur, obligetur illi, scilicet ad retinendum et conservandum illum tanquam membrum suum. Nam ex dicto jure videtur sequi illam non obligari, quia alias contractus claudicaret ex parte religiosi, et in detrimentum religionis, quod videtur absurdum, et contra justitiam. Sequela patet, quia tunc religiosus non obligaretur tali religioni, et tamen religio obligaretur religioso, quod est gravamen religionis, cui ex alia parte non respondet aliud æquale, et hoc est claudicare contractum. Minor vero quoad priorem partem constat, quia bonum religionis, utpote commune, majus est quam privati religiosi; ergo absurdum est quod magis gravetur religio quam religiosus; quoad alteram vero partem de injustitia, probatur, quia in contractu reciproco, ubi non est intentio gratuito dandi aliquid, aut liberaliter se obligandi, claudicatio contractus infert injustitiam, quia inducit inæqualitatem. Quod si aliquando virtute alicujus legis talis contractus ex altera parte sustinetur, ut in pupillis et similibus, juxta legem *Julianus*, § Si quis a pupillo, ff. de Actione empt., et in § 1 Instit., de Auctoritate

tutoris, cap. *De illis*, de Despons. impuber., hoc semper est in favorem alicujus innocentis, seu personæ minus habilis ad contrahendum, et quasi in pœnam alterius, ut est optimus textus in cap. 1, De eo qui duxit in matrim. quam poll. per adulterium; at in præsentem nulla ratio similis invenitur ex parte religionis; ergo. Quod si ob has rationes altera pars eligatur, scilicet, religionem non manere obligatam, intelligi quidem vix potest quomodo illa sit vera professio, quia tunc ex neutra parte est obligatio; ergo nec contractus, vel quasi-contractus; ergo nec professio. Item absurdum videtur quod aliquis sit verus religiosus, et ad eum statum omnino obligatus, et tamen quod nulla religio teneatur eum recipere vel retinere, sine culpa vel causa ex parte ipsius.

6. *Quarta difficultas: an hoc jus habeat locum in omni professione tacita.* — Quarta difficultas est, an hoc jus locum habeat in omni professione tacita; et ratio dubitandi est, quia d. cap. *Constitutionem* non loquitur generatim de professione tacita, sed in particulari de illa, quæ fit per susceptionem habitus proprii professorum intra annum probationis. In capite autem primo de Regularibus, in sexto, ubi ponitur alius modus professionis tacitæ, deferendo habitum communem cum professis per integrum annum, non fit mentio hujus limitationis, sed absolute dicitur, *per hoc professionem fecisse*; et iterum, *ex tunc religionem assumptam præsumitur veraciter esse professus*; in quibus verbis significari videtur, illi manere obnoxium et obligatum; neque videtur sumi argumentum sufficiens in contrarium ex similitudine rationis, tum quia in his, quæ continent jus adeo speciale et odiosum, quia onerosum religioni, et aliquo modo derogans juri divino, ut priora argumenta ostendunt, in his (inquam) non habet locum extensio per argumentum a simili, quia talia jura potius restringenda sunt; tum etiam quia potest ratio dissimilis assignari: quando enim quis proficitur, et solum tacite, et ante sufficientem probationem et experientiam talis religionis in particulari, est aliqua major ratio indulgendi, ut ad religionem laxiorem possit transire, quam in eo qui per integram probationem post annos pubertatis peractam voluntarie permanet in tali religione, atque eam proficitur, argument. d. cap. 1 de Regul., in 6, ibi: *Quoniam cum jam hic ad discretionis annos pervenit, quid agat agnoscit, et ideo susceptum discretionis tempore ordinem, postquam hoc anni probaverit spatium, intelli-*

gitur firmiter approbasse. Quod jus confirmatum et extensum est per Clementinam *Eos*, de Regularibus, ut supra vidimus.

7. *Ultima difficultas: quid dicendum post Concilium Tridentinum.* — Atque ex resolutione hujus dubii pendet ultimum, videlicet, an hoc jus habeat nunc locum in professione tacita, quæ post Concilium Tridentinum fieri potest; nam cum hæc jam non fiat intra annum probationis, si jus illud non extenditur ad professionem post integrum annum factam, neque nunc locum habebit.

8. *Prima expositio juris supra positi.* — *Rejicitur primo.* — *Secundo.* — *Tertio.* — *Secunda et vera expositio.* — Resolutio harum difficultatum pendet ex vera illius juris expositione. Duobus enim modis potest intelligi: primo, in foro tantum ecclesiastico, ita ut sensus sit, Ecclesiam non cogere sic tacite professum ad perseverandum in eadem religione, sed tantum in religione saltem laxiori; non tamen per hoc approbare hoc factum in conscientia, sed solum permittere hujusmodi religioso, ut suæ conscientiæ consulat, si intentionem habuit strictius se obligandi. Quod si hæc expositio vera esset, facile expedirentur omnes difficultates positæ. Verumtamen expositionem illam falsam esse existimo: primo, quia est contra communem expositionem Doctorum, in d. cap. *Constitutionem*, et in d. cap. *Consuluit*, ut patet ex Panorm., ibi, n. 4; Joan. Andrea, et aliis; Speculatore, tit. de Stat. regular., vers. 43. Secundo, quia in d. cap. *Constitutionem*, absolute dicitur: *Non illi specialiter cujus habitus est susceptus, sed generaliter religioni alicui recipientem obligat*; quæ verba non sunt permissiva, sed declarativa obligationis, et statim adduntur conditiones requisitæ, videlicet, ut sciens et volens, etc., sic profiteatur; et nihilominus declaratur non contrahere majorem obligationem. Tertio, quia si in conscientia obligaretur quis ad talem religionem, quando revera habuit intentionem ibi profitendi, et non posset sine peccato ad laxiorem transgredi, sine causa et in perniciem animarum tale jus fuisset conditum ab Ecclesia; cur enim Ecclesia generaliter permetteret hujusmodi transitum, si culpabilis esset? hoc enim nullam utilitatem animabus afferret, sed potius periculum peccandi, maxime cum jus absolute dicat sic professum non habere majorem obligationem. Adde nullam esse rationem hoc asserendi vel permittendi in hoc genere professionis, potius quam in aliis, si reipsa non ita esset. Itaque

pro certo asserendum est, dicta jura simpliciter et pure intelligenda esse, ut sonant, nimirum hanc professionem tacitam in conscientia non obligare, nisi ad religionem in communi. Quo supposito magis videntur urgere difficultates positæ.

9. *Doctrina generalis pro solutione difficultatum supra allatarum.* — Dicendum vero est valorem professionis et modum obligationis ejus multum pendere ex Ecclesiæ institutione, cum constet posse Ecclesiam condiciones præscribere, sine quibus professio valida non sit, vel quia acceptatio professionis pendet ex potestate Ecclesiæ, vel quia quatenus includit quemdam quasi contractum, potest Ecclesia ex causis justis voluntates contrahentium irritas reddere. Unde in præsentem casu, seu modo tacite profitendi, potuisset Ecclesia talem professionem tacitam prorsus non admittere, sed irritam reddere; sicut nunc de facto irrita est post Concilium Tridentinum, quanquam nunc irrita est ex defectu anni probationis; potuisset autem Ecclesia etiam ex parte ipsius signi illam irritare, et in universum potuisset omnes professiones tacitas non admittere. Tunc ergo multo magis potuit hanc professionem tacitam, quæ ante annum probationis fiebat, admittere (ut sic dicam) tantum secundum quid; quia eo tempore nondum fortasse fuerat experientia satis cognitum, expedire, illam omnino irritare; moderari autem obligationem et vinculum, potuit judicari expediens propter duplicem imperfectionem talis professionis simul junctam, scilicet, quod et præmatura esset et implicita, seu præsumpta, potius quam manifesta, et ideo noluit Ecclesia illam simpliciter acceptare, sed solum quoad valorem religiosi status.

10. *Responsio ad primam difficultatem.* — Ex his ergo ad primam difficultatem respondetur primo, non repugnare intentionem profitentis non esse obligare se huic religioni in particulari, sed solum assumendi statum religiosum reservando, electionem religionis in aliud tempus, ubi id posset facere cum majori experientia et consilio. Quod maxime locum habebit, si is, qui proficitur, intellexerit hoc sibi per jus licere, nam profecto sine adminiculo juris, talis intentio videretur esse contra substantiam et valorem professionis, maxime postquam jure statutum est ut nulla professio sit valida, nisi facta in aliqua religione ex approbatione, juxta cap. ult. de Religiosis domibus, ponderando illa verba: *Unam de probatis assumat*, quæ non solum de assumptione

quoad externum habitum, sed etiam quoad internum animum intelligenda videntur, cum omnes actus morales pendeant, in sua veritate et efficacia, ex interiori intentione. Talis autem professio vere non fuisset in una ex approbatis, quia in nulla determinatur, prout prædicta verba exigere videntur. Quod si quis concedat, ex vi illorum verborum satis esse intentionem confuse se obligandi ad aliquam ex approbatis, adhuc obstat aliunde, quia non est a quo talis professio acceptetur, quia religio in communi non potest illam acceptare, neque hæc religio in particulari illam vult acceptare, quia non acceptat nisi eum, qui se illi tradit ex animo, et hæc est tacita conditio inclusa in tali acceptance. Item, quia religio nunc graviter decipitur, et ex ignorantia procedit, quæ causat involuntarium. Secluso ergo jure, valde verisimile est talem intentionem esse insufficientem; tamen, supposito jure quod non majorem obligationem imponat, sufficere censeo illam intentionem. Adde vero ulterius, etiamsi ille intendat profiteri in hac religione particulari, et illi se obligare, nihilominus etiam in conscientia non manere obligatum ad illam religionem in specie, sed tantum ad religionem in genere. Ratio autem est, quia Ecclesia irritavit seu non acceptavit illam professionem, quoad illam specificam obligationem, sed solum quoad genericam. Hoc enim potuisse facere Ecclesiam satis declaratum est; præcise autem constat ex prædictis juribus.

11. *Ad secundam difficultatem.* — *Quæ causa sufficiat ut Papa dispenset, concedendo professis transire ad laxiorem religionem.* — Et per hæc responsum est ad secundam difficultatem; aliud est enim loqui de illo qui jam cum effectu se obligavit tali religioni et Deo, ad perseverandum in illa, ita ut ejus votum semel fuerit plene acceptatum et validum. Aliud vero esse loqui de illo, qui licet habuerit affectum ita se obligandi, tamen impeditus fuit per legem, ne cum effectu sic obligaretur. Hic ergo non versamur in priori casu, ut difficultas illa supponit, sed in posteriori, et ideo mirum non est quod talis persona, non obstante tali professione, libere possit tuta conscientia ad laxiorem transire religionem. Adde vero ulterius, etiamsi ante illud jus talis professio fuisset simpliciter valida, et naturali ac divino jure obligans ad talem religionem in particulari, nihilominus potuisse Pontificem per generale jus cum omnibus sic professis dispensare, ut ad laxiorem religionem possent

transire; nam ad hoc genus dispensationis seu commutationis posset sufficere generalis causa, nimirum, si ad tollenda animarum pericula, et ad quietem et pacem sic professorum id censeretur regulariter expedire. Et tunc licet in una vel alia particulari persona cessaret necessitas, vel causa, nihilominus uti possent generali privilegio, ad cujus absolutum valorem sufficit generalis causa.

12. *Responsio ad tertiam difficultatem.* — *Fundamentum horum auctorum non convincit. — Vera ratio resolutionis.* — Circa tertiam difficultatem, aliqui hujus temporis Doctores pro comperto habent, ex parte religionis nullam oriri obligationem in tali professione, et putant hoc ipsum affirmari in illis textibus, et necessario consequi ex eo quod religiosus non obligatur tali religioni in particulari. Hanc vero sententiam in nullo Theologorum Doctorum invenire potui. Contrariam autem docet expresse Angelus, verb. *Novitius*, n. 14, dicens talem professionem tacitam obligare illam religionem, in qua facta est, quia non poterit professum expellere. Idem secutus est Sylvest., *Religio*, 3, q. 20; et Azor, lib. 12 Inst. Moral., cap. 4, q. 5. Quorum sententia mihi valde probatur, quamvis eorum ratio non convincat. Solum enim hoc probant, quia alias posset ille a tali religione ejici, et a fortiori a nulla alia recipi; esset ergo religiosus, et nullius religionis, quod est impossibile. Unde consequenter inferunt, hominem, sic extra omnem religionem relictum, posse matrimonium valide contrahere, quia religiosus esse non potest. Quod ipsi inferunt tanquam absurdum, ut revera est, quia repugnat dietis juribus. Non videtur autem sufficienter inferri, quia ex natura rei non repugnat esse verum religiosum, et in nulla religione particulari recipi; nam, ut superius dictum est, in aliquo accidentali casu id posset accidere; ita ergo posset in presenti concedi. Adde ulterius, non sequi illam personam non esse vere religiosam, et inhabilem ad matrimonium; sed solum sequi religiosum, qui non est obligatus ad certam regulam, non habere certam religionem, in qua necessario recipi debeat, et ideo si hoc illi contingat, ut a nulla recipiatur, debere statum religiosum servare sub obedientia Episcopi, ad eum modum quo olim in Ecclesia fiebat, ut supra dictum est, et tetigit D. Thom., in 4, d. 38, q. 1, art. 2, q. 3, ad 3. Ratio ergo, quæ magis me movet, est, quia jus ecclesiasticum, quod ex parte religiosi hanc obligationem quodammodo minuit,

ex parte religionis nihil immutavit; cum tamen ex parte illius eadem acceptatio interveniat in professione tacita, quæ in expressa, ut omnes Doctores supra citati docent; ergo non est unde religio hac obligatione liberetur. Neque hoc est gravamen religionis alicujus momenti, quia potest hujusmodi religiosum cogere, vel ut statim professionem expressam faciat, vel aliam religionem eligat, et ita vel complebitur utrinque obligatio, vel tolletur quæ videbatur esse inæqualitas; neque injustum videri debet, vel onerosum religioni, quod cogatur professionem expressam admittere, si alter eam velit emittere, cum tacitam ejusdem professionem paulo ante acceptaverit. Aliunde vero magnum esset inconveniens, et indecens ad religiosum statum, si persona semel professa posset sine ulla causa repelli, et in nulla religione recipi, et obligari nihilominus ad servandum religiosum statum extra omnem religionem. Quapropter virtute ejusdem juris quo talis modus professionis introductus est, hic modus contractus et mutæ obligationis, claudicantis aliquo modo ex parte religionis, sustinetur, quod licet sit aliquo modo in favorem ipsius religiosi, magis est in favorem et decentiam ipsiusmet status religiosi, maxime cum nullum fere intercedat ipsius religionis detrimentum, ut declaravi.

13. *Ad quartam difficultatem, et approbatur pars negativa ibi tradita.* — Circa quartam difficultatem pars negativa, quæ ibi sufficienter probatur, omnino eligenda videtur; nimirum hunc professionis modum non habere locum in illa professione tacita, quæ fit deferendo communem habitum professorum per integrum annum; quod aperte sentit D. Thom., in 4, d. 38, q. 1, art. 2, q. 3, ad 2; et clarior id tenet Sylvest., dict. verb. *Religio*, 3, q. 20, et addit. ad Angelum, verb. *Novitius*, n. 14, ubi significatur hoc procedere in foro ecclesiastico, nam in foro conscientie solum obligat talis professio religioni in genere, si profitens non habuit animum obligandi se; sed immerito additur hæc limitatio, quia si novitius deferendo habitum non habuit animum se obligandi, nullam professionem in foro conscientie facit; unde neque ad religionem in genere, neque in specie obligatur, ut sequenti libro dicam. Si autem habuit intentionem, et vere professus est, eo ipso quod in foro exteriori obligatur tali religioni in particulari, obligatur etiam multo magis in foro interiori; quia si in foro ecclesiastico obligatur, ergo signum est per jus ecclesiasti-

cum nihil innovatum esse circa talem professionem; ergo est tam firma et valida quoad omnem obligationem, sicut expressa professio; ergo obligat in conscientia ad talem religionem in particulari. Quod autem per jus ecclesiasticum nihil circa hanc professionem innovatum sit, recte colligitur ex d. cap. 1 de Regul., in 6, et ex Clement. *Eos*, eod. tit., ubi Panormit. idem sentit, et satis in prædicta quarta difficultate confirmatum est.

14. *Ad ultimam difficultatem: professio tacita post Concilium Tridentinum obligat ad religionem in particulari. — Dubitatio specialis.* — Ex quo recte videtur colligi in ultima difficultate, post Concilium Tridentinum nullam esse professionem tacitam, quæ obliget tantum religioni in genere, quia nulla fit valide intra annum probationis; dictum est autem professionem tacitam, quæ fit per integrum annum, non obligare tantum ad religionem in genere, sed in particulari; ergo ita dicendum est nunc. Atque hoc quidem est manifeste consequens, quando professio fit deferendo habitum communem professis per integrum annum. Diximus autem supra etiam fieri posse nunc tacitam professionem, assumendo proprium habitum professorum, dummodo sumatur post completum annum novitatus; et ideo de illa dubitari potest, an ita obliget in particulari, quia illa non est professio deferendo habitum per integrum annum, de qua loquuntur jura proxime citata. Dico nihilominus illam professionem æque obligare, quia satis est quod non est professio intra annum novitatus facta, tum quia jura omnia, quæ statuunt aliquam professionem tacitam solum obligare ad religionem in genere, loquuntur de professione facta ante completum annum probationis, et ideo non comprehendunt ullam professionem, quæ post completam probationem fit: maxime cum una ex præcipuis causis illius juris sit ille defectus probationis integræ, ut declaravimus. Ergo non comprehenditur hæc professio sub illo jure; ergo eo ipso obligat, quantum natura sua potest, juxta superius declarata.

15. *Secunda exceptio, et differentia inter professionem tacitam et expressam. — Non potest passive eligi in prælatum suæ vel alterius religionis.* — Secunda principalis differentia inter professionem expressam et tacitam est, quod expresse professus potest eligi in prælatum seu Abbatem; tacite autem professus eligi non potest: ita decernitur in cap. *Nullus*, de Electione, in 6, ubi non solum hæc conditio

requiritur, ut aliquis possit in prælatum suæ religionis, sed etiam cujuscumque alterius eligi, et electio aliter facta declaratur irrita ipso facto. Ita enim glossa ibi intelligit verba illa, *Eo ipso irritum habeatur*, et merito; nam hanc vim habet ea particula, *eo ipso*; et tollit ambiguitatem quæ esse posset in verbo *habeatur*. Idem jus de Monialibus statuitur in cap. *Indemnitatibus*, eod. tit. et libr., ubi ratio hujus juris redditur, ad vitanda, scilicet, damna et dispendia, quæ ex electionibus duobus, et cum discordia factis oriri solent. Fuit etiam hoc expediens propter decentiam et auctoritatem illius muneris. Unde quia ex parte eligentium cessat hæc ratio, ideo in illis talis conditio non postulatur, sed ille etiam, qui solum tacite professus est, eligere valet, ut in dict. cap. *Indemnitatibus*, declaratur; et quamvis ibi sit tantum sermo de Monialibus, a fortiori procedit in viris religiosis; imo, eo ipso quod nullo alio jure excluditur tacite professus ab electione activa, admitti debet juxta generalem regulam superius positam: neque specialis difficultas circa hoc occurrit.

FINIS LIBRI SEXTI.

INDEX CAPITUM LIBRI SEPTIMI

DE PROFESSIONE INVALIDA.

- CAP. I. *Quibus modis possit professio esse invalida, et quomodo sit confirmanda.*
 CAP. II. *Utrum professio invalida habeat aliquos effectus.*
 CAP. III. *An et quomodo liceat religiosum statum relinquere post factam professionem nullam.*
 CAP. IV. *De quinquennio a Concilio Tridentino præscripto.*

LIBER SEPTIMUS

DE PROFESSIONE INVALIDA.

Quamvis professio invalida revera professio non sit, nec religiosum faciat, nihilominus necesse est de illa in particulari dicere, tum ut sciamus quid remedii illi possit et debeat adhiberi, tum etiam ut videamus an aliquos effectus inducat, aliquamve obligationem relinquat.

CAPUT I.

QUIBUS MODIS POSSIT PROFESSIO ESSE INVALIDA,
 ET QUOMODO SIT CONFIRMANDA.

1. *Assignantur modi quibus professio invalida fieri potest.*—Quod sæpe professio possit esse invalida, per se notum est, tum ex proportionem ad alios contractus humanos et ad alia vota; tum ex dictis de conditionibus necessariis ad valorem professionis; nam ubi multa requiruntur ad valorem actus, sæpe

contingit invalide fieri. Ex quo facile intelligi etiam potest quot modis possit professio esse invalida; tot enim sunt, quot sunt conditiones requisitæ ad valorem ejus. Unde aliquando potest esse invalida ex jure naturæ, aliquando ex jure ecclesiastico, videlicet, si necessitas talis conditionis sit ex natura rei, ut est mutuus consensus sufficienter manifestatus, vel ex jure positivo, ut est tanta ætas, vel annus probationis, vel quod sit in religione approbata a Summo Pontifice. Aliter etiam potest generalis divisio tradi, quod aliquando est invalida professio ex defectu mere interno, qualis est defectus consensus; aliquando vero ex defectu aliquo exteriori, ut est defectus ætatis, et similes. Denique magis in specie dividi potest hæc professio invalida per singulos defectus conditionum substantialium professionis; nam, sicut ad valorem professionis requiruntur omnes simul, ita ad nullitatem